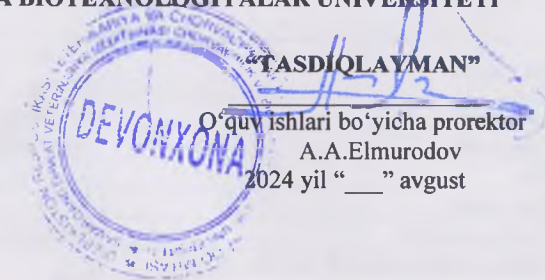

31

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

DORIVOR O'SIMLIKLAR XOM ASHYOSINI TAYYORLASH
TEKNOLOGIYASI
FANI BO'YICHA

SILLABUS

Magistratura mutaxassisligi uchun

Bilim sohasi:	800000 – Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	810000 – Qishloq xo'jaligi
Mutaxassislik:	70811101 – Dorivor o'simliklarni yetishtirish va qayta ishlash texnologiyasi

Samarqand – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Magistratura bo'limi
70811101 – Dorivor o'simliklarni yetishtirish va
qayta ishlash texnologiyasi yo'nalishi

Fan nomi:	<i>Dorivor o'simliklar xom ashyosini tayyorlash texnologiyasi</i>
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	DO'XATTM 1306
Yil:	2
Semestr:	3
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	40
Amaliy mashg'ulotlar	50
Laboratoriya mashg'ulotlari	–
Seminar	–
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	Ilmiy izlanish murakkab, serqirra va ziddiyatli kechadigan jarayondir. Tadqiqotchi ichki (sensitiv-kognitiv, ma'naviy, aqliy) va tashqi (ob'ektiv olam, ijtimoiy munosabatlar, sotsium) ta'sirlari ostida izlanish olib boradi. Ilmiy tadqiqot o'tkazishning asosiy maqsadi ob'ekt (predmet)- ning real holatini ideal holatga ko'tarish hisoblanadi.
------------	---

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Botanika
2.	Biologiya
3.	Ekologiya
4.	O'simlikshunoslik

Ta'lim natijalari (TN)

	<i>Bilimlar jihatidan:</i>
TN1	Ilmiy tadqiqot olib borishning metodologik asoslar, zaruriy shartlari, ilmiy

	izlanishga xos asosiy tushunchalar, ilmiy tadqiqotning mantiqiy tuzulmasi, mavzuni tanlash bosqichlarini bilishi kerak;
TN2	Tadqiqot rejasini tuzish, ilmiy bilishda umumiy va xususiy metodlarini bilishlari lozim;
TN3	Ilmiy- metodik adabiyotlardan foydalanish, fanning o'ziga xos xususiyatlarini, ilmiy tadqiqotning amal qilish mexanizmlarini bilishi kerak;
TN4	Bilimning konstruktiv xarakteri, ilmiy faoliyat mahsulining amaliy ahamiyatini anglash, ilmiy – metodik adabiyotlarni tahlil qilish va ularga havola berish usullari, mavzuni yoritish uchun matindan daliliy misollar tanlash, ularning miqdorini belgilash, qo'lyozmani tahrir qilish, ilmiy ishni ilmiy-mantiqiy uslubda ravon va savodli yozishi va ulardan foydalana olishi;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	tadqiqot jarayonlarini tasvirlash, xulosalarni ta'riflash va olingan natijalarni baholash, ilmiy tahlil qilishni bilishi va ulardan foydalana olishi kerak;
TN6	Empirik va nazariy tadqiqot usullarini farqlash, kengaytirilgan tadqiqot rejasini ishlab chiqishni;
TN7	Ilmiy tadqiqotning metodologik tamoyillari, ilmiy loyihalarni tuzish;
TN8	Ilmiy izlanishlarning yo'nalishlari, olimning ahloqiy fazilatlar haqida ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Kirish. Fan haqida umumiy tushincha. Fanning maqsad va vazifalari
M2	Dorivor o'simlik xom ashyolarini tayyorlash asoslari
M3	Dorivor o'simlik xom ashyolarini qadoqlash va saqlash
M4	Dorivor o'simliklar hom-ashyosini tayyorlash va birlamchi ishlov berish usullari
M5	Dorivor o'simliklar xom ashyosini quritish usullari
M6	Dorivor o'simlik xom-ashyosini sifatiga qo'yiladigan talablar
M7	Dorivor xom ashyo zararkunandalar hamda ularga qarshi kurash chora-tadbirlari
M8	Dorivor o'simlik xom-ashyolarini taxlil qilish
M9	Dorivor o'simlik xom-ashyolarini taxlil qilishda qo'llaniladigan optik va yordamchi asboblari
M10	Dorivor o'simlik xom ashyo mahsulotlarini standartlash qoidalari (yoki toifalari)
M11	Dorivor o'simliklarni quritish va saqlash bo'yicha tuziladigan me'yoriy-texnik hujjatlar
M12	Dorivor o'simliklar hom-ashyosini ishlab chiqarish istiqbollari va

	muammolari
M13	Dorivor va xushbo'y o'simlik xom ashyolarini tayyorlash asoslari
M14	Dorivor va xushbo'y o'simlik xom ashyolarini qadoqlash va saqlash
M15	Dorivor va xushbo'y o'simliklar hom-ashyosini tayyorlash va birlamchi ishlov berish usullari
M16	Dorivor va xushbo'y o'simliklar xom ashyosini quritish usullari
M17	Dorivor va xushbo'y o'simlik xom-ashyosini sifatiga qo'yiladigan talablar
M18	Dorivor va xushbo'y o'simliklar mahsulotlarini qadoqlash va saqlash
M19	Dorivor va xushbo'y xom ashyo zararkunandalari hamda ularga qarshi kurash chora-tadbirlari
M20	Dorivor va xushbo'y o'simlik xom-ashyolarini taxlil qilish
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Dorivor o'simliklar xom ashyosini tayyorlash texnologiyalari
A2	Dorivor o'simliklar xom-ashyosini (yer ustki, meva, urug'i) tayyorlash usullarini o'rganish
A3	Dorivor o'simliklar xom-ashyosini (yer ostki qismlarini) tayyorlash usullarini o'rganish
A4	Dorivor o'simlik xom ashyosini quritishni texnologiyalarini o'rganish
A5	Dorivor o'simliklar hom-ashyosini tayyorlash va birlamchi ishlov berish usullari
A6	Dorivor o'simliklar xom-ashyosini tabiiy quritish usullarini o'rganish
A7	Dorivor o'simliklar xom-ashyosini sun'iy quritish usullari bilan tanishish
A8	Dorivor o'simlik xom-ashyosini sifatiga qo'yiladigan talablar
A9	Dorivor o'simliklar mahsulotlarini qadoqlash va saqlash
A10	Dorivor xom ashyo zararkunandalari hamda ularga qarshi kurash chora-tadbirlari
A11	Dorivor o'simlik xom-ashyolarini taxlil qilishda qo'llaniladigan optik va yordamchi asboblari
A12	Dorivor o'simlik xom-ashyolarini taxlil qilishda qo'llaniladigan optik va yordamchi asboblari
A13	Dorivor o'simlik xom ashyo mahsulotlarini standartlash
A14	Dorivor o'simlik xom ashyo mahsulotlarini standartlash
A15	Dorivor o'simliklarni kuritish va saqlash bo'yicha tuziladigan normativ-texnik hujjatlar qoidalari (yoki toifalari)
A16	Dorivor o'simlik xom-ashyolarini taxlil qilish
A17	Zaxarli va kuchli tasir etuvchi dorivor o'simlik xom ashyolarini tayyorlash, qadoqlash va saqlash usullari
A18	Moylar saqlovchi dorivor o'simlik xom ashyolarini tayyorlash, qadoqlash va saqlash usullari
A19	Vitaminlar saqlovchi dorivor o'simlik xom ashyolarini tayyorlash,

Taqrizchilar:	1. M.Hasanov – Samarqand davlat universiteti Botanika kafedrasida dotsenti q.x.f.f.d. (PhD).
	2. Y.Sh.Tashpulatov- Toshkent davlat agrar universiteti Samarqand filiali Fundamental fanlar kafedrasida mudiri, dotsent b.f.f.d. (PhD).

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 29-avgustdagi 1-sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar" kafedrasining 2024 yil ___ avgustdagi ___ sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

R. Ro'ziqulov

Fakultet dekani

A. Nurniyozov

Kafedra mudiri

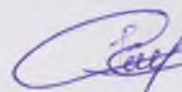

M. Begmatova

Tuzuvchilar

M. Begmatova

G.A. Suvonova

	qadoqlash va saqlash usullari
A20	Fermentlar saqlovchi dorivor o'simlik xom ashyolarini tayyorlash, qadoqlash va saqlash usullari
A21	Polisaxaridlar saqlovchi dorivor o'simlik xom ashyolarini tayyorlash, qadoqlash va saqlash usullari
A22	Efir moyli dorivor o'simlik xom ashyolarini tayyorlash, qadoqlash va saqlash usullari
A23	Glikozidlar va Saponinlar saqlovchi dorivor o'simlik xom ashyolarini tayyorlash, qadoqlash va saqlash usullari
A24	Alkaloidlar saqlovchi dorivor o'simlik xom ashyolarini tayyorlash, qadoqlash va saqlash usullari
A25	Flavanoidlar saqlovchi dorivor o'simlik xom ashyolarini tayyorlash, qadoqlash va saqlash usullari

Mustaqil ta'lim (MT)

1.	Dorivor o'simliklar xom ashyosini tayyorlash texnologiyalari bilan tanishish.	8
2.	Dorivor o'simlik xom ashyosini quritishni texnologiyalarini o'rganish	8
3.	Dorivor o'simlik mahsulotlarini standart xolatiga keltirish usullari	8
4.	Dorivor o'simlik mahsulotlarini dastlabki qayta ishlash va saqlashni tashkil etish	8
5.	Dorivor o'simlik xom ashyolarini qadoqlash usullari	8
6.	Dorivor o'simliklar xom-ashyosini (yer ustki, meva, urug'i) tayyorlash usullari	8
7.	Dorivor o'simliklar xom-ashyosini (yer ostki qismlarini) tayyorlash usullari	8
8.	Dorivor o'simlik xom ashyo mahsulotlarini standartlash qoidalari (yoki toifalari)	8
9.	Dorivor o'simliklar xom-ashyoni saqlash chora tadbirlari	8
10.	Dorivor xom ashyo zararkunandalari hamda ularga qarshi kurash chora-tadbirlari	8
11.	Dorivor o'simlik xom-ashyolarini taxlil qilish	6
12.	12.Dorivor o'simliklarni kuritish va saqlash bo'yicha tuziladigan me'yoriy-texnik hujjatlar	4
Jami:		90

Asosiy adabiyotlar

1.	M.X.Begmatova, A.A.El'murodov, Sh.Sh.Shernazarov, A.A. Nurniyozov. Dorivor o'simliklar yetishtirish texnologiyasi.amaliy mashg'ulotlar uchun "O'quv qo'llanma" Toshkent-2023. 208 bet.
2.	Холматов Х.Х., Қосимов А.И. Доривор ўсимликлар. Тошкент – 1994 - 368 b.

3.	E.T.Berdiyev, M.X.Hakimova, G.B.Maxmudova. O'rmon dorivor o'simliklari - T.: «Sano-standart» nashriyoti, 2016, - 276 bet
4.	Э.Т. Ахмедов, Э.Т. Бердиев. Доривор ўсимликлари етиштириш технологияси (ўқув қўлланма). - Тошкент, ЎзР ФА Минитипографияси, 2017, 252 бет
Qo'shimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.
3.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
4.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
5.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
6.	Abu Ali ibn Sino. Tib qonunlari. 2-kitob. Toshkent. 1994. 210 b.
7.	А.Эргашев, У.Ахмедов, А.Абзалов, М.Юлчиева, А.Маматкаримов Доривор ўсимликларни етиштириш технологияси фанидан амалий машғулотлар "Ўқув қўлланма" Тошкент-2009.
8.	Д.С.Ивашин. З.Ф.Катина. Лекарственные растения Украины "Урожай" 1978, 320 с.
Axborot manbaalari	
1.	www.gov.uz -O'zbekiston Respublikasi hukumat portal
2.	www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
3.	http://www.kurdyumov.ru/plodorodie/folkner/folk03.php
4.	http://eslovar.ru/66259/
5.	http://www.doco.ru/?pq74180

Talabani fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritishga ega bo'lsa;
- fanning mavzularini bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq

tasavvurga ega bo'lsa;

- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon etishga ega bo'lsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olishga ega bo'lsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-xuquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharhlay bilsa;
- b) 4 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:
- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fanning mavzularini bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'qov dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olishga ega bo'lsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.
- v) 3 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fanning mavzularini tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblarni olishga ega bo'lsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
- g) quyidagi hollarda talabani bilim darajasi qoniqsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olinganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Muallif:	M.X.Begmatova – SamDVMChBU, "Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar" kafedrasi mudiri, v.b dotsent b.f.f.d. (PhD).
E-mail:	maloxatbegmatova@mail.ru
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti "Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar" kafedrasi